

Göteborgsnätverket, CPS, föredrag den 8 maj 2014, Familjestödsenheten, Kruthusgatan 17, 6 tr.

Elever som utmanar: Införande av CPS i Varbergs kommun

Föredrag av psykologerna Gunnel Hentilä, Varberg och Jasmine Eriksson, Partille (som bytt arbete och flyttat från Varberg).

Sammanställning av Karin Utas Carlsson. När det står ”vi” i texten avses psykologerna som jobbade med projektet.

Psykologer i Varbergs kommun hade lyssnat till Ross Greene och ville införa arbetssättet CPS i Varbergs kommuns skolor. Man gick samman i psykologgruppen och lade ner mycket arbete på att skapa ett paket som det skulle vara svårt för skolledningen att säga nej till. Man började i liten skala med lobbying, samtal och föreläsningar. Man gjorde en riktigt bra och noggrann projektbeskrivning och lade fram den för förvaltningen. Problemställningen var noga igenomtänkt: Det fanns många elever med risk att ej uppnå målen pga sina beteendeproblem (läs utåtagerande beteenden). Psykologerna framhöll att de kom in för sent i förloppet. Lärarna behövde mer och bättre verktyg. Psykologerna skrev att de ville börja med att föreläsa hur hjärnan fungerar. De sände projektbeskrivningen och begärde ett möte. Och så blev det. I efterhand kan föredragshållarna se att man borde diskuterat budgeten mer och fått beslut t ex om bokinköp av ”Vilse i skolan”.

Det krävdes framförhållning. Ett halvår efter presentationen var man beredd att sätta igång. Vi lutade oss emot Hatties metastudie om framgångsfaktorer. Det gällde att påverka de här faktorerna och minska störande beteende i klassrummet. Vi skulle berätta om Greenes CPS som en samtalsmetod för att skapa goda relationer. Vi skulle uppmuntra pedagogerna att fundera kring inlärning och det egna beteendet. Men först ville vi börja med föreläsning om hur hjärnan fungerar och där framhålla hjärnans möjligheter till utveckling men också begränsningar. Ett mål var att vidga normalperspektivet, alltså se mer som normalt.

Som en plattform utgick vi från föreläsningar en dag – till alla. Vi talade då om hur stress påverkar inlärningen, berättade om spegelneuronen lyfte fram hur elever och lärare påverkar varandra; hur man kan påverka med sin röst, med kroppsspråket, hur man lugnar. Vi berättade om det autonoma nervsystemet, hur det ”lugna systemet” behöver vara påslaget och hur inlärning inte gynnas av det ”aggressiva systemet”.

Den första föreläsningen varade i 6 timmar, antingen två halvdagar eller en heldag.

Så var det dags att berätta om hur hantera barn med problemskapande beteende. Vi berättade om CPS som metod, dess hälsofrämjande och förebyggande aspekter. Vi berättade om forskningsstöd, utvärderingar, evidensbaserad och framhöll att det är en humanistisk metod. Man har sett att det hjälper även barn med mycket stora problem, barn på institutioner.

Förutom heldagsföreläsningen gav vi all personal två kvällar. De hade gärna velat ha förmiddagar och litet mer tid.

Fördjupad utbildning gavs sedan till blivande CPS-handledare på skolorna. Grupperna bestod av skolans specialpedagog och en person ur varje arbetslag på varje skola. Kurator togs också med. Ibland någon rektor också. Det var 12 – 16 personer i gruppen och två gruppleddare.

Grunden utgjordes av Ross Greene: "Vilse i skolan". Fortbildningstillfällena utökades från 3 till 5. Deltagarna fick uppgifter till följande mötestillfälle.

Hur ska vi kunna sprida detta vidare – tillsammans med psykologgruppen?

Man ordnade nätverksträffar där medlemmar ur psykologgruppen till en början medverkade. Tider och innehåll gjordes upp med psykologerna.

Reaktionen på föreläsningarna har varit väldigt positiva, 75-100%. Skattning skedde efter föreläsningarna, något som kan förväntas ge positivt resultat.

Nätverksträffarna har fortsatt och psykologer har bjudits in.

Utvärdering: enkät efter föreläsningen (nämnts här ovan). Vi gjorde också en förmätning. Eftermätning har inte gjorts ännu. Man planerar en utvärdering av den fördjupade utbildningen. Tyvärr har universitetet inte kopplats till utvärderingen. Vi har ej kunnat utvärdera utifrån Hatties framgångsfaktorer. Däremot kan vi bl a utifrån ALSUP kunnat se att det har blivit lite lugnare.

Vi använder Kirkpatrick's modell för utvärdering: 1. Toppen på pyramiden: Utvärdering av resultat. 2. Utvärdering av tillämpning. 3. Utvärdering av lärande. 4. Utvärdering av reaktion.

Utvärdering av reaktion direkt efter t ex föreläsningen. Mäter nöjdhet. Viktigt med positiva reaktioner för fortsatt intresse. Det är viktigt att man är nöjd efter föreläsningstillfällena och det är viktigt med god fika, vatten och frukt. Det ska vara trevligt på utbildningen.

Lärande: Förändrades attityder? Gavs ökad kunskap och kompetens? Mätning av vad personalen tagit till sig av utbildningen. Det ligger en svårighet i att veta om förändring beror på fortbildningen eller annat lärande. Vi har sett positiva attitydförändringar i hur lärarna talar. Numera tror lärarna sällan att problem beror på annat än skolan, dvs man lägger inte orsaken till problemen i hemmen.

Tillämpning: Vi vill se att teori och kompetens också utövas praktiskt på arbetsplatsen.

Resultat/utfall: Vi vill ha resultat och tänker på att det här handlar om värdegrunden. I slutändan är vi intresserade av verkliga förändringar till följd av utbildningen ss förbättrade relationer/ samspel och ökad måluppfyllelse.

Innan vi började hade vi samtal med skolledningen, rektorerna. Vi har en plan över två år för hela kommunen. Fortbildarna ska inte hålla i allt (lokal, fika, kallelser etc.)

Varbergs kommun har 60 000 invånare.

Den fördjupade utbildningen är väldigt bra – ger draghjälp (kan förstås bli bättre). Den bestod av 2 -2,5 tim var tredje vecka och man utökade tre tillfällen till fem. Det, som nämnts, var 12-16 personer i grupperna + 2 utbildningsledare.

Man får ej underskatta svårigheter i implementering. Man får räkna med flera år. Behovsinventering rekommenderas: Varför behöver vi det här?

Socialstyrelsens checklista för implementering rekommenderas liksom att alla får "Vilse i skolan". I den fördjupade utbildningen fick alla den. Sedan har det varit olika på skolorna. Vissa rektorer har givit all personal. Detta borde man fråna början i samtalen med förvaltningen tagit med i beslutsfattandet.

Motivationen hos personalen som ska föra vidare kunskaper och förhållningssätt till andra är mycket viktig.

Fråga från publiken: Hur gick ni vidare efter utbildningen?

Svar: Rektor talar om hur det ska ske. Vid det sista utbildningstillfället får deltagarna tänka kreativt hur föra vidare. Man använder då Edward de Bonos 6 tänkarhattar (dvs deltagarna tar samtidigt på sig den ena "hatten" efter den andra, 1. vit hatt: information, fakta; 2. röd hatt: intuition, känslor, vilket inte behöver motiveras; 3. gul hatt: positiva möjligheter som motiveras logiskt; 4. svart hatt: risker och hot som motiveras logiskt; 5. grön hatt som representerar det kreativa och används för alternativ och nya lösningsförslag; 6. Blå hatt representerar process eller tänkande om tänkandet t ex föreslår någon mer grön hatt. Sammanfattar, drar slutsatser, fattar beslut.)

Det utbildade får ta över processen på sina skolor. Processen är av faciliterande (underlättande) typ. Lärarna fick uppgifter mellan träffarna. Alla frågar efter TID. Det gäller att skapa förutsättningar. Därför krävs att rektor är med. Rektor skapar utrymme.

Fråga: Använde ni ALSUP-formulären mycket? Hur systematiskt?

Svar: Det var olika hur systematiskt de användes. Man hittade goda exempel och lyfte dessa. Tittade på dem.

På Flexenheten (finns f n på en skola i Varberg, ska utökas) används CPS som grund. Där finns väldigt välutbildad personal. Mest vanligt är att Flexenhetens personal går ut i klassrummen och lär personal där. Elevernas inkludering värderas högt. Man ser det som viktigt att det inte blir en särskild undervisningsgrupp.

Projektet har pågått i två år hittills. Det behövs fortsatta insatser. Det behövs tid, engagemang och organisation för att lyckas med implementering. Nu problem med så mycket omorganisationer i skolan. Kunskapen om vad sådana täta omorganisationer gör med personalen är liten (verkar det som). Det skulle ha varit idealiskt om man först hade undersökt var behoven finns.

Motstånd finns också hos dem som ej gått utbildningen. När det gäller lärarna som har de yngre åldrarna är det sällan stort motstånd. Där finns helhetsfokus. När samarbete i arbetslagen inte fungerar går det sämre. Obs. att ALSUP är något för arbetslagen.

Vi har flera föräldrar som läser "Vilse i skolan". Det har inte skett någon särskild satsning på information till föräldrar på möten.

Annika Bengtsson: Det vore bra att ta med föräldrar mer generellt.

Det ska bildas 7 flexenheter i Varberg. Där finns 1 st SO, sv lärare, 1 st Ma, NO lärare och dessa hjälper till med åtgärdsprogram. Elevernas ordinarie lärare ger uppgifterna man arbetar med i flexgruppen. Så finns i flexgruppen också barnskötare och fritidspersonal, sammanlagt 5 personal per grupp.

Det här beskrivna CPS-projektet har inte fått några extra resurser. Det är en del av hälsovårdsarbetet för en hälsofrämjande skolan.

Skolpsykologerna i Varberg utreder väldigt litet förutom frågeställningar kring begåvning.

Visuellt stöd är viktigt. Det är mer regel än undantag att man behöver använda det. Dessutom: *Cognitive Affective Training*: Beteendet kopplas till tanke och känsla. Bilder och sociala be-

rättelser används. (Jag tänkte: Också seriesamtal men nämnde det ej.) Specialpedagogerna kan hjälpa till att ta fram dataprogram med bra bilder.

Fråga: Har ni pratat med elever med utmanande beteende om de blir annorlunda bemötta?

Svar: Nej. Psykologerna brukar inte sitta med vid CPS-samtalen. Det är inte som i Greene-filmerna. Film: Då måste man förstås få OK från föräldrarna. Vi har ej gjort det men det är ju bra i fortbildningssyfte).

CPS- samtal med eleverna. En lärare eller två tillsammans.

Grupp- CPS: t ex frågan: ”Jag har märkt att vid genomgångar har ni svårt att koncentrera er. Hur kommer det sig?” Sådana samtal har förts.

Vid utbildningstillfällena använder man sig av parkeringsplats för frågor. De kan man göra vid sådana här grupsamtal i klassen också.

Deltagarna frågade efter Powerpoint-bilderna men Gunnel och Jasmine hade svårt att lova det. Måste i så fall fråga hela psykologgruppen. Skulle återkomma i frågan.

Vid pennan

Karin Utas Carlsson